24 Οκτωβρίου 2013

Παναγία Καλόπετρα (Θεολόγος Ρόδος)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη

Σε μια πανέμορφη τοποθεσία στα Ν.Α. του χωριού (Θεολόγου Ρόδου) Θολού στην περιοχή Καλαμώνα και στα όρια της Ψίνθου βρίσκεται το Μοναστήρι της Παναγιάς Καλόπετρας.
Μπορεί κανείς να φθάσει από τη Ψίνθο μα και από το δρόμο μέσω Πεταλουδών περνώντας τα Μαλά και αντικρίζοντας δεξιά το Καστρί.
Η Εκκλησία είναι σ’ ένα μικρό πλάτωμα του βουνού «Λευκόποδα» ή «Λευτόπαγος» χτισμένη από τον ηγεμόνα της Βλαχίας Αλέξανδρο Υψηλάντη (1782). Στο χάρτη το βουνό γράφεται και Λευκόπεδα , από το χρώμα του χώματος.

Το Μοναστήρι υπήρχε στα 1489, γιατί αν δεν προϋπήρχε της κατακτήσεως της Ρόδου το 1522, οι Τούρκοι δεν θα επέτρεπαν επισκευή ή ανέγερσή του, σύμφωνα με την πολιτική που ακολουθούσαν κατά των χριστιανών. Η δημοσίευση των αρχείων των Ιπποτών επιφύλαξε εκπλήξεις, αλλά είναι αδύνατη η αρχαιολογική ανίχνευση του κτίσματος.
Η πρώιμη αναφορά της Καλόπετρας στα 1314, μας αναγκάζει να τη συσχετίσουμε μ' άλλα αξιόλογα μοναστήρια που ανήκουν στην ίδια εποχή, όπως ο Ταξιάρχης στο Καμμυρί, ο Αρταμίτης, το Θάρρι, το Σκιάδι, ο Αγ. Φιλήμονας Αρνίθας, το Φουντουκλί και το Φιλέρημο.
Καταδεικνύεται ότι όλα μαζί αποτελούσαν κομβικά σημεία ενός εσωτερικού δικτύου του νησιού που ένωνε σπουδαία χωριά και ήλεγχε στρατιωτικές διαβάσεις. Αποτελούσαν τόπο ξεκούρασης των διερχομένων, άρα συνέλεγαν σημαντικές πληροφορίες υψίστης σημασίας. Επιπλέον, εμπόδιζαν σε περίοδο επιχειρήσεων τους επιτιθέμενους ή απέκρυπταν στρατιωτικές δυνάμεις σε μυστική αποστολή.
Μετέδιδαν, ως φρυκτωρίες, μηνύματα με φωτιά που έφθαναν εγκαίρως στην πόλη της Ρόδου. Ταυτόχρονα αποτελούσαν σημαντικές οικονομικές μονάδες για τον τόπο και θεραπευτήρια ψυχής.
Γραπτές ιστορικές πηγές αποδεικνύουν τη σχέση της Μονής με την οικογένεια του Αλεξάνδρου Υψηλάντη, του ηγεμόνα της Μολδοβλαχίας. Είναι δύο μαρμάρινες επιγραφές που σήμερα βρίσκονται εντοιχισμένες πάνω από την είσοδο του ναού. Μια μικρή που φέρει τη χρονολογία 1784 και τα αρχικά ΑΛ ΞΑ ΥΨ ΒΒ ΜΛ ΔΒ (Αλέξανδρος Υψηλάντης, Βοεβόδας Μολδοβλαχίας). Μια άλλη μεγαλύτερη κτητορική επιγραφή, σε διαστάσεις 43×46 εκ. και πάχους 0,7 εκ. από την επιγραφή πληροφορούμεθα ότι ο ναός είναι αφιέρωμα του Αλ. Υψηλάντη και ανοικοδομήθηκε στα 1782-1784 έπειτα από τάξιμο που έκανε ο ηγεμόνας στην Παναγία. Προήγηθηκε το 1779 σεισμός. Την πληροφορία για το σεισμό του Σεπτεμβρίου 1779 την βρήκαν γραμμένη επάνω στο μηναίο του Σεπτεμβρίου. «Γεννάται τώρα το ερώτημα πως και διατί ο Υψηλάντης κατέφυγεν εις Ρόδον και έκτισεν την μονήν της Καλόπετρας.
Ηναγκάσθημεν να καταφύγωμεν εις την παραδοσιν.
Α) Ενώ η κόρη του Υψηλάντου υπό βαρείας ασθενείας κατατρυχομένη ήτο ετοιμοθάνατη, η δε επιστήμη είχε παραιτηθή πάσης βοηθείας, ο Υψηλάντης καθήμενος πλησίον της κλίνης της πασχούσης θυγατρός του, εκοιμήθη και βλέπει όνειρον ότι γυνή τις δίδει φάρμακον τι προς την θυγατέρα του, ήτις γίνεται εντελώς καλά. Έντρομος αφυπνίζεται ούτος και βλέπει την θυγατέρα του να χαίρει άκρας υγείας. Έκτοτε εβασάνιζε τον Υψηλάντη η ιδέα ποία ήτο η γυνή εκείνη. Μίαν νύκτα βλέπει καθ' ύπνους την αυτήν γυναίκα, η οποία του είπεν ότι ήτο η Καλόπετρα. Αμέσως ο Υψηλάντης με πλοία σπεύδει εις αναζήτησιν αυτής και μετά πολλάς ημέρας φέρεται εις την παραλίαν του χωρίου Θολού, όπου έμαθεν εις

ποίον μέρος ευρίσκεται η Καλόπετρα, εις ην και προσέφερε τας ευχαριστίας του.
Β) Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, ηγεμόνας της Βλαχίας, μαζί με τους δύο γυιους του για πολλούς λόγους θεωρήθηκαν ένοχοι ανταρσίας ενάντια στην Υψηλή Πύλη και εστάλησαν εξόριστοι στη Ρόδο, που ήταν νησί εξορίας μαζί με την Κύπρο.
Ήταν Σεπτέμβριος του 1782 και ο Αλέξανδρος Υψηλάντης με τα δυο παιδιά του περιέπλεαν τη Ρόδο όταν άρχισε τρομερή καταιγίδα και το πλοίο κινδύνευε. Έκαναν τάμα, να κτίσουν μοναστήρι στην Παναγιά, αν σωθούν από την τρομερή τρικυμία, όπως και τελικά έγινε. Ένα δυνατό φως χύθηκε μέσα στο σκοτάδι, το οποίο έφτανε πάνω από ένα βουνό της περιοχής του Θολού. Όταν έφθασε εκεί από όπου έβγαινε το φως, βρήκε την εικόνα της Παναγιάς, στην οποία απέδωσε από θαύμα τη σωτηρία του και ανοικοδόμησε το Ναό.
Επίσης, η αβλαβής προσάραξη του Υψηλάντη στη τοποθεσία «Πιλαβάκια» της παραλίας Θολού, απέναντι ακριβώς από την Καλόπετρα σε σημείο που δεν υπήρχε λιμάνι, θα μπορούσε να θεωρηθεί κι άλλο θαύμα προς την οικογένεια Υψηλάντη.

Περιγραφή της εικόνας :

Στην εισήγησή του ο Χάρης Κουτελάκης μας κάνει λεπτομερέστατη περιγραφή της εικόνας, που απεικονίζει μια φουρτουνιασμένη θάλασσα, με μισοβυθισμένα καμιά εικοσαριά ιστιοφόρα. Ένα πλοίο φαίνεται μόνο να έχει διασωθεί και η σωτηρία του οφείλεται σε θαύμα της Παναγίας, που εικονίζεται στην πάνω αριστερή γωνία να ξεπροβάλλει μέσα από τον σκοτεινό ουρανό, κρατώντας στο δεξί της χέρι το βρέφος – Χριστό.
Στο κάτω μέρος της εικόνας, μέσα σ’ ένα «άσπρο κυματοειδές πλαίσιο», βρίσκεται γραμμένη η λατινική επιγραφή «VOTUM FECIT ET GRATIAM ACCEPIT» δηλαδή «Ευχήν έκαμα και χάριν έλαβα». Με βάση αυτή την επιγραφή έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις. Άλλοι πιστεύουν ότι η εικόνα αφιερώθηκε από τον Υψηλάντη ως ευχαριστία, άλλοι ότι τη βρήκε εκεί και ανοικοδόμησε το ναό και άλλοι ότι είναι τάξιμο Ροδίου ναυτικού που σώθηκε.

Φωτό:enlefko.blogspot.com

Γίνονται όμως κάποια σχόλια τα οποία αξίζει να παραθέσουμε :

Υπάρχουν εκατοντάδες εικόνες που αφηγούνται διάσωση πλοίων και ανθρώπων. Προέρχονται από το χώρο του Αιγαίου και του Ιονίου, όπως η Ζωοδόχος Πηγή της Πάτμου, η Χοζοβιώτισσα Αμοργού. Εικόνες στο ναυτικό Μουσείο της Μυκόνου, στην 4η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στη Ρόδο. Είναι όλες μεταβυζαντινές Ελλήνων ζωγράφων και με συνοδευτικές επεξηγηματικές επιγραφές στα Ελληνικά.
Η εικόνα από την Καλόπετρα, με τη λατινική της επιγραφή, ξενίζει για τη μοναδικότητά της στη Δωδ/σο. Η εικόνα μας, από άποψη υλικού ...;ακολουθεί μια σειρά εκατοντάδων άλλων παρόμοιων εικόνων – αφιερωμάτων που σώζονται στο MUSEO NAVALE της VENEZIA, της NAPOLI. Τέτοιες λοιπόν εικόνες – αφιερώματα εκτέθηκαν μαζί με άλλα αντικείμενα προσευχής των θαλασσοδαρμένων ναυτικών, στη μεγάλη έκθεση της GENOVA του 1992. Είναι φανερό ότι η εικόνα της Καλόπετρας δείχνει προέλευση από εργαστήρι ιταλικό.
Το Μοναστήρι ήταν Κοινοβιακή Μονή και βρισκόταν σε μεγάλη ακμή ως τις αρχές του αιώνα μας. Διατηρούσε κελιά που χρησίμευαν για κοιτώνες των μοναχών, σαν αποθήκες και σαν αναγνωστήρια. Η προσφορά της Μονής ήταν μεγάλη στην Παιδεία. Κάθε χρόνο έδινε το ποσό των 450 γροσίων για να συντηρήσει την κεντρική σχολή.
Οι Ηγούμενοι που πέρασαν από την Καλόπετρα ήταν ο Φιλόθεος, ο Βενιαμίν, ο Σαμουήλ, ο Παρθένιος και ο τελευταίος Διονύσιος Παπαδάτος. Αυτός ήταν και

δάσκαλος για τα παιδιά του Θολού. Στις 1 Οκτωβρίου 1908 έχουμε ένα έγγραφο – επιστολή του Διονύσιου Παπαδάτου που απευθύνεται στα «φιλόμουσα και πατριωτικά αισθήματα των ομογενών ημών και ζητεί οικονομικήν ενίσχυση η οποία διατίθεται υπέρ της σπουδαζούσης νεότητος και ουχί προς άνετον βίον και ευμάρειαν των καλογήρων …;».

Το Μοναστήρι, εκτός από τα κτήματα ως οικονομική μονάδα, εκμεταλλευόταν το δέντρο Ζυά που αφθονούσε, όχι μόνο για το φαρμακευτικό του έλαιο, αλλά γιατί όταν ξεραθεί, χρησιμοποιείται ως λιβάνι. Ταυτόχρονα, ο νερόμυλος στην κοιλάδα πελεκάνου εξασφάλιζε το απαιτούμενο ετήσιο εισόδημα αλεύρων, ενώ η μελισσοκομία και η σηροτροφία φαίνεται να ήταν ανεπτύγμενες. Αναφέρεται ότι χρησιμοποιώντας το φαρμακευτικό έλαιο και καταφεύγοντας στην Παναγιά, εθεραπεύοντο όσοι έπασχαν από βασκανία και εγκεφαλικές νόσους.

Σήμερα στη Μονή σώζονται μερικά εκκλησιαστικά βιβλία τυπωμένα στη Βενετία το 1754, ένα Ιερό Ευαγγέλιο τυπωμένο στα 1745, ένας μπακιρένιος δίσκος με παραστάσεις του Αδάμ και της Εύας και ένα ασημένιο Δισκοπότηρο με χρονολογία του 1873. Επίσης, δύο μπρούτζινοι δίσκοι του 14^{ου} αιώνα με γοτθικές επιγραφές στο χείλος, ίσως του εργαστηρίου της Νυρεμβέργης. Στον Ελληνικό χώρο σώζονται ελάχιστοι. {Δύο στην Εφορεία αρχαιοτήτων Δωδ/σου, ένα στην Κω του Θολού (Καλόπετρα), δύο στην Μονή Περιστεριώνος της Κύπρου και δύο αφιέρωμα προσκυνητή στη Μεγαλόχαρη της Τήνου).

Επομένως, πρόκειται για ακριβές – πολυτελές αντικείμενο για την εποχή εκείνη, που μόνο αξιόλογα μοναστήρια και εκκλησίες θα μπορούσαν να έχουν. Η παρουσία τους στην εκκλησία του Αγ. Σπυρίδωνα στο Θολό δικαιολογείται από τη στιγμή που η μονή Καλόπετρα έμεινε χωρίς Καλογήρους μετά το 1912. Η φύλαξη αυτών κατέστη επιτακτική, γι’ αυτό και μεταφέρθηκαν από το μοναστήρι στο χωριό. Όμως απείραχτη από το χρόνο εξακολουθεί να στέκει και η καρποφόρα καρυδιά, χαρακτηριστικό δέντρο της Μονής Καλόπετρας που ανακουφίζει τους επισκέπτες.

Η Παναγιά Καλόπετρα γιορτάζει εκτός από τις 15 Αυγούστου, την Παρασκευή της Διακαινησίμου και την Λαμπρή Παρασκευή.

Πηγή:1myblog.pblogs.gr